

Per Kristian Skulberg:

Rovdyrforvaltningen – en nasjonal tragedie

På den rovdyrdebatten Nationen arrangerte for noen uker siden på Elverum, ble det hevdet at rovdyrdebattene ikke hadde endret seg noe som helst på 20 år. Det er dessverre riktig, noe som bør påkalle ettertanke og fornyet analyse.

I den nåværende rovdyrforvaltningen er det to skremmende virkeligheter som slår i mot en. Den første er en så skrikende mangel på vilje til å leve seg inn i andres menneskers legitime behov, at en kan bli skremt av å høre og se profilerte ulvetilhengere. Når folk på Østlandet og i Trøndelagsfylkene roper ut sin nød, og forteller om den smerten, det rettighetstapet de lider og den sorgen de har over en forandret hverdag, så ser vi hvordan det overhodet ikke går innpå verken Steiner Lem eller Rasmus Hansson. Lars Haltbrekken, som til vanlig er en bra mann, han skuffer også, fordi han i disse sakene velger å tute med de ulver som er ute.

Jeg kan ikke huske noen sak i fredstid, der ensidighet helt over i det hensynsløse, synes å være beskrivende for ønsket om å etablere ulveflokker i landet. Alt dette påberopes selvfølgelig ut fra de mest høyverdige hensyn, der biologisk mangfold og internasjonale forpliktelser holdes fram som aktverdige faner. Tragedien skjer først når folk som vier store deler av sitt liv til en liten del av livets sider, får gjennomslag hos det politiske flertallet. Det er et ensporet artsvern når aktører kan velge bort mange av de helhetshensyn som forplikter oss andre i politikk og forvaltningsgjerning. Derfor er det tragisk at de store partiene, så som Høyre og Arbeiderpartiet i Stortinget har valgt å kjøpe seg et lettvint miljølubi. Å ofre vitale deler av livskvaliteten til folk i våre langstrakte grensetrakter koster så lite. Tenk hva *andre* miljøsaker koster. Da får en gripe de billige! Jeg utelukker ikke at mange partier har valgt å bøye unna for et voldsomt, såkalt miljøpress, også ut fra slik tankegang.

Den andre virkeligheten som følger av denne mangelen på hensyn, er følgende: **Aldri i nyere tid har én del av befolkningen tillatt seg å legge så store plager på så mange, for så lite.** Så lite? Ja, det er faktisk slik at den skandinaviske ulvestammen ikke er utrydningstruet, selv om det gjentas hele tiden av ulveforkjempere. Sikring av biologisk mangfold er og blir én av de viktigste politiske sakene vi har å kjempe for. Nettopp derfor er det så viktig å gjøre det på en måte som folk kan være deltakende i og ha som sin egen sak. Dagens ensporede artsvernere setter hele miljøvernet i miskreditt. På den måten kan miljøet til slutt forringes, fordi folk nødvendigvis må ta avstand fra den ensporethet som lyser fra mange av de profilerte forkjempere for mer ulv i Norge.

Hvorfor gjorde ikke jeg mer med dette i de to periodene jeg satt i politisk ledelse i Miljøverndepartementet? Hvorfor lot vi rovdyrforvaltningen fortsette i sitt gamle spor? Mine tanker om dette i dag er at vi var for optimistiske. Vi håpet at Bernkonvensjonens nåværende holdninger og krav skulle kunne være til å leve med. Dessuten var rovdyrbestandene langt lavere og problemene totalt sett mindre på den tiden.

Problemene nå er ikke til å leve med! Ut fra mitt mangeårige arbeid for biologisk mangfold er jeg overbevist om at innføringen av én enkeltstående art fører til tap av mange andre arter. Vi har en europeisk sjeldenhet, her på den nordatlantiske landbremmen som Norge er: vi har enda en utstrakt bruk av landet med beiting og dyr. Dette gir et biologisk mangfold som vi ikke må miste. Siden denne driftsformen er under press fra verdens frihandelskrefter, er det særdeles viktig at vi ikke tar fra folk siste del av motet til å opprettholde disse biotopene, bare ut fra et unødvendig vernebehov. Den dagen vi her hos oss er de eneste som kan berge

eksistensen til ulvestammen, da skal jeg skifte mening og være rede til å gjøre store offerer på egen og andres bekostning. Men heller ikke før.

Det mest skremmende ved mange ulveforkjempere er faktisk at de ikke synes det er noe problem om områdene nord og øst for Nordmarka ble mer eller mindre avfolket. ”Klassiske naturvernere” fra inn- og utland hevder ofte: Hvordan skal vi få folk ellers i verden til å ta vare på sine truede arter hvis ikke rike Norge klarer det? Bortsett fra at utgangspunktet er helt feil, siden ulven som art ikke er utryddingstruet, skulle det altså bety at rike Norge burde betale for å gjennomføre mer eller mindre avfolkning av store landområder for at ulven skal få enda større landområder til disposisjon. Det er bare fundamentalister som kan gå inn for sånt. Vi må ta på alvor når folk sier at de er plaget, at de ikke klarer å bruke skog og mark som før, at de føler frykt. Det er ikke folk det er noe galt med, og de trenger ikke terapi for å ha ”følt galt” eller ”tenkt galt”. At det juridisk sett blir tydeligere, de store rettighetstapene som viser seg i kjølvannet, det gjør nåværende forvaltningsvedtak enda mer urimelig og uriktig.

Det virkelig tragiske ligger i at noen få har klart å få flertallet i forvaltning og blant politikere til å gjennomføre bestemmelser som ikke er nødvendige, men til stor skade for miljøet og miljøvernet og til plage og velferdstap for svært mange mennesker. I det helserettede miljøvernet står friluftsliv og aktiv bruk at naturen som en viktig bærebjelke. Dagens rovdyrforvaltning har mange steder slått beina også under dette miljøhensynet.

Hva er så løsningen?

Det er å starte helt på nytt. Fundamentalister behøver ikke, men politikere må lytte til folk og ta på alvor, det folk sier på alvor. Hele miljøarbeidet vårt blir mislykket hvis det ikke bygger på respekt for folks *liv og virke*, og tar utgangspunkt i det.

FNs historiske biomangfoldkonvensjon fra 1992 har i artikkel 8 en god målsetting bygd på klok erkjennelse. Der understrekes nettopp den betydningen som lokalsamfunnenes tradisjonelle livsstiler og kunnskaper kan ha for å fremme biologisk mangfold.

Vi i Norge som på miljøfeltet ønsker å være pådrivere og forbilder, bør utarbeide en helt ny forvaltningsmodell som vi virkelig kan tilby utenlands dersom vi får det til innenlands. Om det ender opp med at vi i Norge skal ha levedyktige ulveflokker eller ikke - fordi vi eventuelt skal ha andre biomangfoldsoppgaver – kan vi ikke vite enda. Men hvis de av oss som mener at også mennesket har en plass i naturen, hadde tatt jobben med å tuftes artsforvaltningen på omsorg for folks levesett og livsverk, da hadde vi skapt en miljøpolitisk eksportartikkel vi kunne være stolte av.

Dagens rovdyrforvaltning er ikke mindre enn en stor tragedie. Dette bør seriøse partier ikke bli med på lenger. Her bør alle politikere unnskyldes. **Vi sto under et formidabelt press og vi så ingen utveier.** Nå ser vi at utveiene er der, og vi kan alle gå videre med reist hode i vår miljøpolitikk. Utenlandske naturvernere skal vi evne å forklare dette. Om vi må parkere for en stund både Steinar Lem og Rasmus Hansson i disse sakene, så får det heller stå sin prøve.

Kronikk i Nationen sept. 2008

